

OSA III

VANKILA- PÄIVÄKIRJA

TAIVAS

JEFFREY ARCHER

SAGA
EGMONT

Vankilapäiväkirja

Jeffrey Archer

Vankilapäiväkirja

Taivas – Osa III

SAGA Egmont

Vankilapäiväkirja – Taivas – Osa III

Suomentanut

Laura Ala-Kokko

Englanninkielinen alkuteos

A Prison Diary III - Heaven

Kannen kuvat: Shutterstock

Copyright © 2004, 2021 Jeffrey Archer ja SAGA Egmont

Kaikki oikeudet pidätetään

ISBN: 9788726966343

1. painos

Tämä kirja on suojattu tekijänoikeuslailla. Kopiointi muuhun kuin yksityiseen käyttöön sallittu ainoastaan Sagan ja kirjailijan luvalla.

Dear Reader,

These are my personal memories from a challenging period in my life that have been translated into your language. They include copies of original items such as letters, lists, notes etc., which we have left in English, as they are a documentation of a specific time and place, and could not be translated in a meaningful way.

With thanks and best wishes,

Jeffrey

Taivas

Päivä 89 Maanantai 15. Lokakuuta 2001

14.30

Kyltti ilmoittaa: North Sea Camp, yksi maili. Vankilan sisäänkäyntiä lähestyessämme huomioni kiinnittyy ensimmäiseksi sähköporttien, korkeiden muurien ja piikkilangan poissaoloon.

Minut vapautetaan hikilaatikostani, ja kävelen vastaanottoon, missä on vastassa vartija. Herra Daffilla on lämmin hymy ja sotilaallinen olemus. Hän lupaa, että Waylandin jälkeen tämä tuntuu enemmän Butlinsin lomaosakkeelta. "Itse asiassa, tuolla kivenheiton päässä Skegnessissä on yksi Butlins. Ainoa ero on, että sen ympärillä on muurit", herra Daff kertoo.

Hän jatkaa selittämällä, että täällä muurit on korvattu nimenhuudoilla. Kello 7.30, 11.45, 15.30, 20.15 ja 22.00 minun on ilmoitauduttava siipeni toimistoon. Uusi rutiini opeteltavaksi.

Samalla kun herra Daff tekee paperityöt loppuun, puran HMP-muovikassini. Hän kertoo ärähtäen, että saan käyttää vain vankilan vaatteita. Kaikki t-paitani laitetaan siis laatikkoon, johon on kirjoitettu ARCHER FF8282.

Vankila-apulainen nimeltä Dean auttaa minua. Kun koko omaisuuteni on tarkistettu, hän saattaa minut huoneeseeni – huomaathan, että puhun huoneesta enkä sellistä. North Sea Campissa vangeilla on oma avain eikä ikkunoissa ole kaltereita. Tähän saakka kaikki vaikuttaa hyvältä.

Joudun kuitenkin jälleen jakamaan sellini toisen vangin kanssa. Huonetoiverini nimi on David. Hän ei laita musiikkia hiljemmalle, eikä hänen itse kääritty tupakkansa lähde hänen huuliltaan, kun kävelen sisään. Pedatessani sänkyäni David kertoo olevansa elinkautisvanki, jonka alkuperäinen tuomio oli viisitoista vuotta. Tähän mennessä hän on suorittanut sitä kaksikymmentäyksi vuotta, sillä vaikka hän on D-kategorian vanki, katsotaan hänen olevan vaaraksi ympäristölleen. Hänen alkuperäinen rikoksensa oli murha – hän hyökkäsi vaimoaan vilkuilevan tarjoilijan kimppuun.

16.00

Dean (vastaanottovirkailija) ilmoittaa, että herra Berlyn, yksi johtajista, tahtoo tavata minut. Hän saattaa minut johtajan parakkitoimistoon, missä saan taas kohdata lämpimän hymyn. Rupateltuamme hetken aikaa herra Berlyn sanoo, että hän suunnittelee minulle paikkaa koulutusosastolta. Johtaja puhuu sitten ongelmasta, jonka tulemme kohtaamaan. NSC on avovankila, joten meidän on mietittävä, miten pyrimme pärjäämään lehdistön huomion kanssa. Hän lopettaa sanomalla, että hänen ovensa on aina auki apua tai tukea tarvitsevalle vangille.

17.00

Dean vie minut illalliselle kanttiinini. Ruoka näyttää olevan paljon parempaa kuin Waylandissa, ja se sekä tarjoillaan että syödään keskiaulassa, samalla tavoin kuin sisäoppilaitoksissa.

18.00

Kaksi tuntia kirjoitettuani olen aivan uuvuksissa. Kun olen valmis, kävelen sairaalaan Dougin luo. Hänellä vaikuttaa olevan ajankohtainen tieto kaikista juoruista, ja hän tulee epäilemättä olemaan korvaamaton tiedonlähde. Istumme ja katsomme iltauutisia mukavissa tuoleissa. Dean tulee seuraamme muutamaa minuuttia myöhemmin, vaikka hänet vapautetaan jo muutaman tunnin kuluttua. Hän sanoo, että pyykkini on jo pesty ja palautettu huoneeseeni.

20.15

Kävelen takaisin pohjoisosastolle ja ilmoittaudun nimenhuutoa suorittavalle vartijalle. Herra Hughesilla on päässään koppelakki, joka saa hänet muistuttamaan *Hilut Kintussa* -sarjan herra Mackayta. Hän vaikuttaa ensin hurjalta vääpeliltä (20 vuotta armeijan leivissä), mutta hetkessä huomaa hänen olevan täysi pehmo. Vangit pitävät hänestä ja ihailevat häntä; jos hän lupaa tehdä jotain, hän myös tekee sen. Jos käy niin, ettei hän pysty tekemään jotain, hän sanoo sen suoraan.

Palaan huoneeseeni ja pakotan itseni kirjoittamaan vielä tunnin, vaikka huone on täynnä savua ja äänestä musiikkia.

22.00

Viimeinen nimenhuuto. 15 minuuttia myöhemmin olen sängyssä ja täydessä unessa, enkä enää huomaa Davidin savua ja musiikkia.

Päivä 90 Tiistai 16. Lokakuuta 2001

5.30

Belmarshissa minut herättivät saksanpaimenkoirat, Waylandissa aamukierroksella olevan vartijan avainnippun kilinä. NSC on vain 100 metrin päässä merenrannasta, joten täällä silmät avaa lokkien päättymätön kirkuna. Myöhemmin, paljon myöhemmin, mukaan liittyy sikojen vaimea röhkinä. NSC:n suurin asukasryhmä ovat siat, jotka asuvat vankilaan kuuluvalla yli 350 hehtaarin maatilalla. Ripustan mustat bokserit pääni yllä olevan lampun päälle varmistaakseni, ettei David herää kirjoittamiseeni. Hän ei värähdäkään. Puoli kahdeksalta menen käytävän päässä olevaan suihkuun.

8.00

Dean tulee seuraani aamiaiselle: puuroa maanantaista perjantaihin, muroja viikonloppuisin, hän kertoo. Saan vatsani täyteen erittäin kovaksi keitetyistä munasta ja parista viipaleesta palanutta paahtoleipää.

8.30

Perehdytys. Vangit viettävät ensimmäiset viikkonsa NSC:ssä opettelemalla, miten kaikki toimii, samalla kun vartijat yrittävät saada mahdollisimman paljon selville uudesta vangista. Ensimmäinen tapaamiseni on tohtori Wallingin, vankilan lääkärin luona. Hän kysyy tavalliset kysymykset huumeista, tupakoinnista, juomisesta, sairauksista ja allergioista. 20 minuutin tökkimisen, sisään hengittämisen, punnitsemisen ja silmien, korvien, hampaiden ja sydämen tarkistuksen jälkeen tohtori Wallingin ainoa neuvo on olla rasittamatta itseäni liikaa kuntosalilla.

"Yritä muistaa, että olet 61-vuotias", hän muistuttaa.

Lähtiessäni vastaanotolta Doug, sairaala-apulainen ja Darrenin (Wayland, vain marihuana) ystävä kutsuu minut yksityisosastolle. Doug on noin 180-senttinen, satakiloinen, viittäkymmentä lähentelevä mies, jonka paksut hiukset ovat pikkuhiljaa muuttumassa harmaaksi. Osastolla on kahdeksan sänkyä, joista yksi kuuluu Dougille. Jonkun on nimittäin oltava öisin paikalla, jos joku vangeista sattuu yllättäen sairastumaan. Mutta mikä työ: Paitsi että Dougin huone on hotellin kattohuoneiston kokoinen, on hänellä myös oma televisio ja oma kylpyhuone. Hän kertoo saaneensa tuomionsa verovälttelystä, mutta ei kerro enempää yksityiskohtia. Doug sulkee kuningaskuntansa oven takanamme ja kertoo sairaala-apulaisen tehtävän olevan paras työ vankilassa. Hän kuitenkin vakuuttaa, että NSC:n toiseksi paras työ on rangaistushallinnon yksikössä. Doug kuiskaa myös, että työ hallintoyksikössä on vapautumassa jo neljän viikon kuluttua, kun tämänhetkinen työntekijä Matthew pääsee vapaaksi. Johtava vartija herra New – vastaa Waylandin herra Tinkleriä – tekee lopullisen päätöksen, mutta Doug lupaa suositella minua työhön. "Mitä tahansa teetkin, älä mene farmille töihin. Talvi on tulossa, joten jos tämän paikan ruoka ei onnistu tappamaan sinua, työ maatilalla varmasti onnistuu." Lähtiessäni hän lisää: "Piipahda

lasillisella illalla." (Lasillisella hän tarkoittaa teetä tai kahvia.)

"Minulla saa olla kaksi vierasta seitsemästä kymmeneen ja sinä olet tervetullut." Kiitän häntä ja äänettömästi myös vanhaa mentoriani Darrenia. *Kenet tunnet* on aivan yhtä tärkeää sisällä kuin ulkonakin.

10.30

Toisen perehdytystapaamiseni tarkoitus on päättää työstäni North Sea Campissa. Kävelen rangaistushallinnon yksikköön, rakennukseen, joka oli aiemmin vankilanjohtajan asunto ja sijaitsee vain muutaman metrin päässä vankilan portilta. Sisäänkäynnille vievää polkua reunustavat väsyneet, punaiset kukat. Vaaleansininen etuovi kaipaa maalikerrosta; näyttää kuin se olisi useammin potkaistu kuin työnnetty auki.

Saavun ensimmäisenä huoneeseen, joka muistuttaa konservatoriota. Huoneessa on tusinan verran puutuoleja ja tiedotteiden peitossa oleva ilmoitustaulu. Neljä vartijaa, mukaan lukien rehtorilta näyttävä herra Gough, työskentelevät pohjakerroksen ensimmäisessä huoneessa. Raksiessaan nimeni listalta herra Gough ilmoittaa leveällä Norfolkkin murteella puhuvansa uusille vangeille sitten, kun kaikille on tehty lääkärintarkastus. Mutta koska tohtori Walling keskustelee jokaisen kanssa vartin, saatamme joutua odottelemaan jonkin aikaa. Odotellessani kärsimättömänä konservatoriossa huomaan, miten likainen huone on. Waylandissa lattiat kiilsivät päivittäisen hoidon vuoksi, ja jos pysyi paikallaan vähänkään pidempään, tuli joku sutimaan kerroksen maalia päällesi.

Lopulta kaikki seitsemän tulokasta saapuvat paikalle. Herra Gough toivottaa meidät tervetulleeksi kertomalla, että koska useimmat vangit viettävät NSC:ssä alle kolme kuukautta, vartijat pyrkivät tekemään ajastamme niin siedettävää kuin mahdollista ja valmistelemaan meitä ulkopuoliseen maailmaan palaamista varten. Herra Gough selittää, että NSC:stä voi kuka tahansa poistua luvatta.

Koska vankilan ympärillä ei ole muureja, se on aivan liian helppoa. "Mutta jos päätät lähteä, muistathan jättää huoneesi avaimen tyynyllesi." Hän ei vitsaile.

Hän kertoo nuoresta miehestä, joka poistui luvatta vain 16 tuntia ennen kuin hänet oli määrä vapauttaa. Hänet saatiin kiinni Bostonissa seuraavana aamuna. Sieltä hänet vietiin suoraan C-kategorian vankilaan vielä kuudeksi viikoksi. Ymmärrämme yskän.

Herra Gough kertoo meille kaikille toistä, jotka ovat vapaina alle 60-vuotiaille vangeille, ja huomauttaa, että yli puolet vangeista työskentelee maatilalla. Loput ovat koulutuksessa tai tekevät töitä keittiössä, maalareina, puutarhassa tai siivoajina.

Herra Gough lopettaa kertomalla, että kaikkien on noudatettava vankilan "huumeetonta linjaa". Ellei vanki suostu allekirjoittamaan kolmea lomaketta, joissa vakuuttaa, ettei käytä huumeita ja suostuu koska tahansa vapaaehtoiseen huume testiin, ei häntä voida nostaa ylätason vangiksi kahdeksan viikon kuluttua. Ylätason vangit saavat monenlaisia etuoikeuksia, kuten viisi ylimääräistä puntaa viikossa kanttiinitililleen. Kysyttäessä herra Gough vastaa: "Omien vaatteiden pitämistä ei sallita avovankilassa, sillä luvaton poistuminen olisi silloin paljon helpompaa." Huomasin kuitenkin, että Dougilla (verovälttely) oli yllään vihreä t-paita ja ruskeat housut, joita pitivät ylhäällä mitä räikeimmät Disney-henkselit. Aina löytyy joku, joka löytää tavan sääntöjen kiertämiseen.

Allekirjoitan mukisematta herra Goughin lomakkeet, jonka jälkeen minut lähetetään yläkertaan toisen vartijan haastateltavaksi. Herra Donnelly ei ainoastaan näytä maanviljelijältä, vaan on myös pukeutunut vihreisiin haalareihin ja kumisaappaisiin. Ei ihme, että paikka on niin likainen. Hän vaikuttaa siltä, että ottaisi minut mielellään töihin maatilalle, mutta kerron (Doug in neuvomana), että tahtoisin minua harkittavan Matthewn työhön rangaistushallinnon työntekijäksi. Hän kirjoittaa tämän muistiin kulmiaan kurtistaen.

Keskipäivä

Vietettyäni kymmenen viikkoa lukkojen takana Waylandissa, missä ruoka ojennettiin aina valmiina lautaselle, en ole tottunut ottamaan ruokaani itse. Yksi keittiöhenkilökunnan jäsenistä nauraa, kun ojennan hänelle lautaseni ja odotan palvelua. "Selvä merkki siitä, että olet juuri tullut suljetusta vankilasta", hän huomauttaa. "Tervetuloa todellisuuteen, Jeff."

Lounaan jälkeen Dean vie minut vankilan toisella puolella syrjässä olevalle, hiljaisemmalle eteläosastolle.¹ Täällä asuvat vanhemmat vangit ja tunnelma on aivan erilainen.

Dean näyttää minulle tyhjän huoneen, joka on iso jopa normaaleissa oloissa. Se on noin 20 kertaa 8 askelta, ja ikkunasta on näkymä Pohjanmerelle. Hän selittää, että siipeä remontoidaan ja että se on tarkoitus avata uudelleen maanantaina. Selleihin asennetaan sähköt ja kaikkiin huoneisiin tulee televisio. Kävellessämme takaisin pohjoisosastolle, tulee yksi vartijoista kertomaan, että johtava vartija herra New tahtoo tavata minut heti. Minua hermostuttaa. Mitä olen tehnyt väärin? Lähettääkö hän minut takaisin Waylandiin?

Johtava vartija New lähentelee 50 vuoden ikää, hän on noin 180-senttinen ja hänellä on paksut valkoiset hiukset. Hän tervehtii minua hymyilemällä lämpimästi. "Kuulin, että tahdot työskennellä rangaistushallinnossa?" hän sanoo, ja ennen kuin ehdin vastata, hän jatkaa: "Työ on sinun. Koska Matthew lähtee jo neljän viikon kuluttua, on sinun parasta aloittaa saman tien. Saat rauhassa oppia kaiken tarvittavan." Ehdin tuskin kiittää, kun hän jo jatkaa: "Kuulin myös, että tahdot muuttaa eteläosastolle, ja se on varmasti mahdollista. Samoin kuulin, että tahdot siirron Spring Hilliin, mikä taas ei tule olemaan yhtä helppoa. He eivät tahdo sinuun liittyvää julkisuutta." Minua alkaa masentaa. "Kuitenkin", hän sanoo taas

Kirjailija ja poliitikko Jeffrey Archer tuomittiin vuonna 2001 vankilaan väärän valan antamisesta. Tuomion alkuajat Archer vietti Belmarshin ja Waylandin vankiloissa.

Trilogian kolmannessa osassa Archer on juuri saapunut North Sea Campin avovankilaan suorittamaan loput tuomiostaan. Pahamaineisten Belmarshin ja Waylandin jälkeen North Sea Camp tuntuu suorastaan ihanalta paikalta. Siinä missä Belmarshissa heräsi aamuisin saksanpaimenkoirien haukkumiseen, täällä vanki herää ulkona huutavien lokkien ääniin. Archer on jo 61-vuotias ja edessä on jälleen oman paikan hakeminen vankilayhteisössä. Sellin hän jakaa murhasta tuomitun miehen kanssa. Kuinka Archerilla mahtaa tällä kertaa käydä?

“Vankilapäiväkirja – Taivas – osa 3” päättää Archerin hurjan vankilatrilogian.

Jeffrey Archer (s.1940) on englantilainen kirjailija ja poliitikko. Hänet tunnetaan erityisesti “Clifton-kronikka” -kirjasarjasta, johon kuuluu seitsemän osaa. Archer on julkaissut kymmenittäin romaaneja sekä novellikokoelmia. Hän julkaisi esikoisteoksensa “Miljoonan dollarin petos” vuonna 1976.